

Gerinces ősmaradványok kutatása Biharban

VENCZEL MÁRTON

Muzeul Țării Crișurilor, Oradea, Romania

Összefoglalás. A legjelentősebb bihari gerinces őslénytani kutatások három, leletekben rendkívül gazdag lelőhely köré összpontosulnak. 1. A Felső-Lugas és Pestes melletti középső triász időszaki anizuszi rétegekből *Mixosaurus* cf. *helveticus*, *Proganochelys* sp., *Psephoderma* sp., *Plachochelys* aff. *placodonta*, *Placodus gracilis*, *Pachypleurosaurus* sp., *Nothosaurus transsylvanicus*, *Simosaurus* sp., *Tanystropheus biharicus*, *Terratosaurus* sp., *Aetosaurus* sp. hüllőfajok maradványait írták le. 2. Az 1978-ban felfedezett Cornet-i alsókréta időszaki lelőhely különlegessége, hogy az ősgerincesek bauxitlencséiben fosszilizálódtak. Az állategyüttesből kisméretű dinoszauruszok (pl. *Valdosaurus*, *Camptosaurus*), repülő őshüllők (*Ornithodesmus*, *Dsungaripterus*), ősmadarak (*Archaeopteryx*, *Euroimmornis*, *Palaeocursornis*) maradványait írták le. 3. A betfiai (Püspökfürdő) alsópleisztocén ősgerinces lelőhelyek felfedezése és az első gyűjtések a századfordulón Dr. Tóth Mihály nevéhez fűződnek. A 2. számú lelőhely az alsóbihari fauna sztratotípusa.

Kulcsszavak: gerinces ősmaradványok, középsőtriász, alsókréta, Élesd, Cornet, Betfia, Bihar megye.

Az Élesd melletti középsőtriász hüllőfauna

A triász kori gerinces faunára vonatkozó legelső jelentések egy, a Réz-hegységben kutatásokat végző geológuscsoporttól származnak (DIACONU et al. 1965; ISTOCESCU et al. 1968). A szürkésfekete mészkőrétegek korát a fenti szerzők a bennük fellelhető gerinctelen állategyüttesek alapján (*Cidaris roemeri*, *Encrinus liliiformis*, *Pentacrinus* sp., *Coenothyris* aff. *vulgaris*, *Pleurotomaria* sp., *Tropites* cf. *subulatus*, *Estheria* cf. *alberti*, *Rhynconella amfitoma*, *Aulocothyris incurvata*, *Myophoria* sp., *Gervilleia* cf. *socialis*, *Chlamys* cf. *asperulatus*, *Entolium* sp., *Modiola paronai*) a középsőtriász anizuszi emeletébe helyezték.

Mivel a rétegekből gerinces maradványokat is jeleztek, az első gyűjtések JURCSÁK TIBOR vezetésével már 1969-ben elkezdődnek a Súlyomkőpestes melletti Lion völgyben, majd 1974–1978 között az előbbtől néhány kilométerre fekvő és vele azonos korú Felső-Lugason is folytatódtak.

A kibontakozó tudományos munka nyomán számos hal (*Hybodus reticulatus*, *Hybodus* cf. *multiconus*, *Acrodus* cf. *lateralis*, *Birgeria* sp., *Palaeobates angustissimus*, *Serrolepis* cf. *suevicus*, *Gyrolepis quenstedti*), tengeri hüllő (*Mixosaurus* cf. *helveticus*, *Proganochelys* sp., *Psephoderma* sp., *Plachochelys* aff. *placodonta*, *Placodus gracilis*, *Plachypleurosaurus* sp., *Nothosaurus transsylvanicus*, *Simosaurus* sp., *Tanystropheus biharicus*, *Terratosaurus* sp., *Aetosaurus* sp.) és több mint 30 gerinctelen faj (kagylók, fejlábúak, pörgekarúak, kagylósrákok, tüskésbőrűek) vázmaradványait sikerült azonosítani (JURCSÁK 1973, 1975a, 1975b, 1976, 1977, 1978, 1980, 1982, 1988, HUZA et al. 1987, POPA et al. 1996).

A tudomány számára leírt két új hüllőfaj, a *Tanystropheus biharicus* Jurcsák, 1975a és az eredetileg *Nothosaurus* cf. *procerus*ként leírt (JURCSÁK 1973) *N. transsylvanicus* Jurcsák, 1978 valószínűleg további revízióra szorulnak. Továbbá az eddig leírt fajok alapján megkérdőjelezték a faunák geológiai korát is (PINNA 1990).

A további kutatások a faunisztikai adatok bővítésére, illetve revíziójára, valamint a pontos biosztratigráfiai besorolásra és a faunák paleobiogeográfiai kapcsolatainak alapos feltárására irányulnak.

A corneti alsókréta dinoszaurusz-lelőhely

A lelőhelyet 1978-ban bányaművelés közben fedezték fel a Királyerdő-hegység északi részén található Cornet 204-es számú bauxitlencséjében. Az eddigi vizsgálatok alapján (PATRULIUS et al. 1983, GRIGORESCU 1993, BENTON et al. 1997) a bauxittelepek kora az alsókréta berriászi emeletébe sorolható. A lelőhely egy feltehetően 40 km átmérőjű, akkortájt Egyenlítő-közeli, meleg, nedves klímájú szigetcsoport része volt. Bár a bauxitlencse egy bizonyos pontjából tömegesen kerültek elő a fossziliák, a vázrészek javarészt dinoszauruszok csigolyáiból és ujjperceiből (több mint 10 000 csontmaradvány), továbbá néhány repülőhüllőnek és madárnak meghatározott faj végtagsontjaiból állottak. Az eddig begyűjtött fosszilis anyag legjelentősebb hányada a nagyváradi Körös-vidéki Múzeum birtokában van, míg egy kisebb része a bukaresti Földtani és Geofizikai Intézet tulajdonát képezi.

Az eddig közölt előzetes jelentések és publikációk alapján (JURCSÁK & POPA 1978, 1979, 1982, 1983, 1984, JURCSÁK & KESSLER 1986, 1987, 1991, KESSLER 1984, 1987, KESSLER & JURCSÁK 1984a, 1984b, 1986) a dinoszauruszok közül egy Theropoda (*Aristosuchus* sp.), négy Ornithopoda (*Hypsilophodon* sp., *Valdosaurus canaliculatus*, *Iguanodon* cf. *mantelli*, *Vectisaurus valdensis*) és egy Ankylosauriahoz tartozó, közelebből meg nem határozható faj (cf. *Hylaeosaurus*); a repülőhüllők közül *Ornithodesmus* sp., *Ornithocheirus* sp. és *Dsungaripterus* sp., míg a madarak közül három rendszertanilag teljesen különböző csoportba sorolt genus, illetve faj került leírásra: *Archaeopteryx* sp., *Eurolimnornis* (= *Limnornis*) *corneti* és *Palaeocursornis biharicus*.

A bukaresti Geológiai és Geofizikai Intézet munkatársai által gyűjtött anyagból *Camptosaurus*-t és *Iguanodon*-t határoztak meg (PATRULIUS et al. 1983), és ez az anyag később alapul szolgált egy új genus és faj, a *Bihariosaurus bauxiticus* leírására (MARINESCU 1989) is.

A leletek felfedezése óta eltelt 20 évben erőteljesen megindult a gyűjtemény revideálása is. Így POSMOSANU & POPA (1997), valamint BENTON et al. (1997) alapján a tömeges Ornithopoda- (*Valdosaurus* és *Camptosaurus*) leletek mellett csak a meglehetősen ritka *Ankylosauria indet.* és az *Aristosuchus* jelenléte látszik igazoltnak. A leírt repülőhüllő-maradványok, bár magukon viselik a pteroszauruszok jellegeit, amint azt JURCSÁK & KESSLER (1991), majd BENTON et al. (1997) is megállapítják, nem alkalmasak genus, illetve faji szintig történő leírásra.

A madárleletekkel kapcsolatban egyrészt nevezéktani problémák merültek fel (BOCK & BÜHLER 1996), másrészt megkérdőjelezték az adott maradványok madár mivoltát is (BENTON et al. 1997).

A betfiai ősgerinces-lelőhelyek

A századfordulón Dr. TÓTH MIHÁLY a Nagyváradtól mintegy 9 km-re DK-re elterülő Somlyó-hegy karsztüregében gazdag ősgerinces-maradványokra bukkant. Az ő biztatására kereste fel először a lelőhelyet KORMOS TIVADAR is, aki erről futólag említést is tesz a püspökfürdői hévízi csigafaunát taglaló dolgozatában (KORMOS, 1905).

A klasszikus lelőhelyek közül az első négy a ma is létező betfiai zomboly felett helyezkedett el, az ötödik az előzőektől mintegy 80-100 m-re délkeletre, míg a hatodik az I–IV. és az V. számú lelőhely között közepesen, de azokhoz képest valamivel lejjebb. Az említett lelőhelyekről KORMOS TIVADAR, részben ÉHIK GYULA társaságában többször is gyűjtött fosszilis maradványokat, amíg azok javarészt ki nem merültek (KORMOS, 1914).

KRETZOI (1941) az V. számú lelőhelyen végzett újabb eredményes ásatást. Ő az I–IV. számú klasszikus lelőhelyek esetében a KORMOS által javasolt Püspökfürdő elnevezést használja, míg az V. számú lelőhelyet, az előbbiektől faunisztikailag is megkülönböztetendő, a közelben fekvő Betfia község neve alapján Betfia névre módosítja. Az általuk gyűjtött jelentős mennyiségű fosszília az Országos Földtani Múzeum (Budapest) tulajdonában van. A II. számú lelőhely a bihari faunaszakasz sztratotípusa (KRETZOI 1941).

Az ötvenes években a nagyváradi Körös-vidéki Múzeumból JURCSÁK TIBOR folytatja az anyaggyűjtést. A hatvanas évek közepétől a nagyváradi múzeum a bukaresti „Emil Racovitza” Szpeológiai Intézettel együttműködve több jelentős ásatást végez a Somlyó-hegyen. A kilencvenes évek elejétől VENCZEL MÁRTON és HÍR JÁNOS a IX. számú lelőhelyen végzett jelentős anyaggyűjtést.

A betfiai faunákkal kapcsolatos közlemények java része főleg emlősökkel foglalkozik (KORMOS 1914, 1930a, 1930b, 1937, MÉHELY 1914; KRETZOI 1941, TERZEA 1973, 1978, 1984, 1988, 1995, TERZEA & JURCSÁK 1967, 1968, 1976, HÍR & VENCZEL 1997), de említésre érdemesek a herpetofaunát (BOLKAY 1913, FEJÉRVÁRY 1917, FEJÉRVÁRY-LÁNGH 1923, SZUNYOGHY 1932, VENCZEL 1992, 1997), de vannak fosszilis madárfaunát taglaló cikkek is (ČAPEK 1917, KRETZOI 1961, KESSLER 1975, KESSLER & JURCSÁK 1986, 1987).

Mára a betfiai lelőhelyek száma 14-re szaporodott, míg az innen leírt gerinces fajok száma megközelíti a kétszázat. Közülük több új nemzetséget és fajt innen írtak le először a tudomány számára, így többek között a *Pliobatrachus langhae* Fejérváry békafajt, a *Francolinus čapeki* Lambrecht, *Otis lambrechtii* Kretzoi, *Palergosteon tóthi* Kretzoi, *Lyrurus partium* Kretzoi, *Perdix jurcsáki* Kretzoi, *Corvus betfianus* Kretzoi, *Turdicus tenuis* Kretzoi madárfajokat, az *Eptesicus praeglacialis* Kormos, *Plecotus crassidens* Kormos, *Desmana thermalis* Kormos, *Talpa episcopalis* Kormos, *Gulo schlosseri* Kormos, *Epimachairodus hungaricus* Kretzoi, *Pitymys hintoni* Kretzoi, *Pliolagus tóthi* Kretzoi, *Epimeriones dacicus* Terzea, *Sminthozapus betfianus* Terzea emlősfajokat.

Amint az eddigiekből kiderült, még távolról sem nevezhető befejezettnek a lelőhelyek kiaknázása és fosszilis faunáinak teljes feldolgozása és revideálása.

Irodalom

- BENTON M. J., COOK E., GRIGORESCU D., POPA, E. & TALLÓDI E. (1997): Dinosaurs and other tetrapods in an Early Cretaceous bauxitfilled fissure, northwestern Romania. – *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 130: 275–292.
- BOCK W. J. & BÜHLER P. (1996): Nomenclature of Cretaceous birds from Romania. – *Cretaceous Res.* 17: 509–514.
- BOLKAY S. J. (1913): Additions to the fossil herpetology of Hungary from the Pannonian and Praeglacial periode. – *Mitt. Jb. Kgl. Ung. Geol. Reichsanst.* 21: 217–230.
- ČAPEK V. (1917): A püspökfürdői praeglacialis madárfauna. – *Bartlangkutató* 5: 66–79.
- DIACONU M., ISTOCESCU D. & POPESCU F. (1965): Asupra orizontării depozitelor mezozoice dintre Valea Loranta și Valea Morii, Peștiș. – *Dări de seamă ale Șed. Com. Geol., București* 51: 217–221.
- FEJÉRVÁRY G. J. von (1917): Annoures fossiles des couches préglaciaires de Püspökfürdő en Hongrie. – *Földt. Közl.* 47: 141–172.
- FEJÉRVÁRY-LÁNGH A. (1923): Beiträge zu einer Monographie der fossilen Ophisaurier. – *Paleont. Hung.* 1: 123–220.
- GRIGORESCU D. (1993): Nonmarine Cretaceous formations of Romania. – In: *Aspects of Nonmarine Cretaceous Geology. Academia Sinica, Beijing*, pp. 142–164.
- HÍR J. & VENCZEL M. (1997): New excavation at the locality Betfia IX (Romania, Bihor county). – *Nymphaea, Oradea* 23–25: 93–116.
- HUZA R. R., JURCSÁK T. & TALLÓDI E. (1987): Fauna de reptile triasice din Bihor. – *Crisia, Oradea* 17: 571–578.
- ISTOCESCU D., DIACONU M., ISTOCESCU F. (1968): Contribuții la studiul stratigrafic al depozitelor mezozoice de pe marginea sudică a Munților Rez (M. Apuseni). – *Dări de seamă ale Șed. Com. Geol., București* 53: 154–159.
- JURCSÁK T. (1973): Date noi asupra reptilelor mezozoice din Transilvania. – *Nymphaea, Oradea* 1: 245–261.
- JURCSÁK T. (1975a): *Tanystropheus biharicus* n. sp., une nouvelle espèce pour la faune triasique de Roumanie. – *Nymphaea, Oradea* 3: 45–52.
- JURCSÁK T. (1975b): Reptile fosile din împrejurimile orașului Aleșd, Vol. I. – *Muzeul Țării Crișurilor, Oradea (kézirat)*.
- JURCSÁK T. (1976): Noi descoperiri de reptile fosile în triasicul de la Aleșd. – *Nymphaea, Oradea* 4: 67–105.
- JURCSÁK T. (1977): Contribuții noi privind placodonte și sauropterigienii din triasicul de la Aleșd (Bihor, România). – *Nymphaea, Oradea* 5: 5–30.
- JURCSÁK T. (1978): Rezultate noi în studiul sauriilor fosili de la Aleșd. – *Nymphaea, Oradea* 6: 15–60.
- JURCSÁK T. (1980): Reptile fosile din împrejurimile orașului Aleșd, Vol. II. – *Muzeul Țării Crișurilor, Oradea (kézirat)*.
- JURCSÁK T. (1982): Occurences nouvelles des sauriens mésozoïque de Roumanie. – *Vertebrata Hungarica, Budapest* 21: 175–185.
- JURCSÁK T. (1988): Triassic reptilian fauna from Bihor, Romania. – In: CURIE P. M. & KOSTER E. H. (eds.) *Fourth symposium on mesozoic terrestrial ecosystems. Drumheller*, pp. 125–128.
- JURCSÁK T. & KESSLER E. (1986): Evoluția avifaunei pe teritoriul României. I. – *Crisia, Oradea* 16: 577–615.
- JURCSÁK T. & KESSLER E. (1987): Evoluția avifaunei pe teritoriul României. II. Morfologia speciilor fosile. – *Crisia, Oradea* 17: 583–609.
- JURCSÁK T. & KESSLER E. (1991): The Lower Cretaceous paleofauna from Cornet, Bihor County, Romania. – *Nymphaea, Oradea* 21: 5–32.
- JURCSÁK T. & POPA E. (1978): Resturi de dinozaurieni în bauxitele de la Cornet (Bihor). – *Nymphaea, Oradea* 6: 61–64.

- JURCSÁK T. & POPA E. (1979): Dinozaurieni ornitopozii din bauxitele de la Cornet (Munții Pădurea Craiului). – *Nymphaea*, Oradea 7: 37–75.
- JURCSÁK T. & POPA E. (1982): Reptile zburătoare în bauxitele de la Cornet, notă preliminară. – *Nymphaea*, Oradea 10: 7–15.
- JURCSÁK T. & POPA E. (1983): La faune de dinosauriens du Bihor (Roumanie). – In: BUFFETAUT E., MAZIN J.-M. & SALMON E. (eds.) Actes du Symposium Paléontologique G. Cuvier, Montbéliard. Ville de Montbéliard, pp. 325–335.
- JURCSÁK T. & POPA E. (1984): Pterosaurians from the Cretaceous of Cornet, Roumania. – In: REIF W.-E. & WESTPHAL E. (eds.): Third symposium on mesozoic terrestrial ecosystems. Attempto, Tübingen, pp. 117–118.
- KESSLER E. (1975): Contribuții noi la studiul avifaunei fosile de la Betfia (jud. Bihor). – *Nymphaea*, Oradea 3: 53–69.
- KESSLER E. (1984): Lower Cretaceous birds from Cornet (Roumania). – In: REIF W.-E. & WESTPHAL E. (eds.) Third symposium on mesozoic terrestrial ecosystems. Attempto, Tübingen, pp. 119–121.
- KESSLER E. (1987): New contributions to the knowledge about the Lower und Upper Cretaceous birds from Romania. – In: CURRIE P. M. & KOSTER E. H. (eds.) Fourth symposium on mesozoic terrestrial ecosystems. Drumheller, Alberta, pp. 129–131.
- KESSLER E. & JURCSÁK T. (1984a): Fossil bird remains in the bauxite from Cornet (Pădurea Craiului Mountains - Romania). – In: 75 years laboratory of paleontology. Special Volume, Univ. Bucharest, pp. 129–134.
- KESSLER E. & JURCSÁK T. (1984b): Fossil bird remains in the bauxite from Cornet (Romania, Bihor county). – *Trav. Mus. Hist. Nat. Grigore Antipa*, 25: 393–401.
- KESSLER E. & JURCSÁK T. (1986): New contributions to the knowledge of Lower Cretaceous bird remains from Cornet (Romania). – *Trav. Mus. Hist. Nat. Grigore Antipa*, 28: 290–295.
- KORMOS T. (1905): A Püspökfürdő hévvízi faunájának eredete. – *Földt. Közl.*, Budapest.
- KORMOS T. (1914): Az 1913. évben végzett ásatásaim eredményei. – *M. Kir. Földt. Int.* 1913. évi jelentése, Budapest, pp. 498–540.
- KORMOS T. (1930a): Diagnosen neuer Säugertiere aus der oberpliozänen Fauna des Somlyóberges bei Püspökfürdő. – *Ann. Mus.-nat. Hung.* 27: 237–246.
- KORMOS T. (1930b): Új adatok a püspökfürdői Somlyóhegy preglaciális faunájához. – *Állat. Közlem.* 27: 40–62.
- KORMOS T. (1937): Zur Frage der Abstammung und Herkunft der quartären Säugetier-Fauna Europas. – *Festschr. 60. Geburtstag v. Prof. Dr. Embrik Strand*, Vol. III. pp. 287–328.
- KRETZOI M. (1941): Ősemlős maradványok Betfiáról. – *Földt. Közl.* Budapest 71: 235–261.
- KRETZOI M. (1961): Madár-maradványok a betfiai alsópleisztocén faunából. – *Aquila* 67–68: 167–174.
- MARINESCU F. (1989): Lentila de bauxită 204 de la Brusturi-Cornet (Jud. Bihor), zăcământ fosilifer cu dinozauri. – *Ocrot. Nat. Med. Înconjur.* 33: 125–133.
- MÉHELY L. (1914): Fibrinae Hungariae. Magyarország harmad- és negyedkori gyökerefogú poczkai. – *MTA Math. és Termud. Biz. Kiadványa*, Budapest.
- PATRULIUS D., MARINESCU F. & BALTREȘ A. (1983): Dinosauriens ornithopodes dans les bauxites Néocommiens de l'Unité de Bihor (Mons Apuseni). – *Ann. Inst. Geol. Geofiz.* 59: 109–117.
- PINNA G. (1990): Notes on stratigraphy and geographical distribution of placodonts. – *Atti. Soc. It. Sc. Nat. Museo Milano* 131: 145–156.
- POPA E., TALLÓDI E., HUZA R. R. & MAZIN J.-M. (1992): Les sites Triasiques de Peștiș et de Lugaș – Bihor, Roumanie. Historique et perspectives. – *Nymphaea*, Oradea 22: 43–51.
- POȘMOȘANU E. T. & POPA E. (1997): Notes on a camptosaurid dinosaur from the Lower Cretaceous bauxite, Cornet - Romania. – *Nymphaea*, Oradea 23-25: 35–44.
- SZUNYOGHY J. VON (1932): Beiträge zur vergleichenden Formenlehre des Colubridenschädels, nebst einer Kranialogischen, systematischen und phylogenetischen Bemerkungen. – *Acta Zool. Stockholm*, 13: 1–56.

- TERZEA E. (1973): A propos d'une faune villafranchienne finale de Betfia (Bihor, Roumanie). – Trav. Inst. Spéol. „E. Racovitza” 12: 229–242.
- TERZEA E. (1978): Epimeriones dacicus n. sp. (Rodentia, Mammalia) du Villafranchien supérieur de Roumanie. – Trav. Inst. Spéol. „E. Racovitza” 17: 135–138.
- TERZEA E. (1984): Mammifères rares du Pléistocène inférieur de Betfia-XIII (Bihor, Roumanie). – Trav. Inst. Spéol. „E. Racovitza” 23: 49–56.
- TERZEA E. (1988): La faune de Vertébrés du Pléistocène inférieur de Betfia-IX (dép. De Bihor, Roumanie). – Trav. Inst. Spéol. „E. Racovitza” 27: 79–86.
- TERZEA E. (1995): Mammalian events in the Quaternary of Romania and correlations with the climatic chronology of Western Europe. – Acta zool. Cracov. 38: 109–120.
- TERZEA E. & JURCSÁK T. (1967): Asupra unui nou punct fosilifer descoperit la Betfia. – Lucr. Inst. Speol. „E. Racovitza” 4: 193–209.
- TERZEA E. & JURCSÁK T. (1968): Bemerkungen über die mittelpleistozänen Faunen von Betfia. – Ber. Deutsch. Ges. Geol. Wiss., A. Geol. Paläont., 13: 381–391.
- TERZEA E. & JURCSÁK T. (1976): Faune de Mammifères de Betfia-XIII et son âge géologique. – Trav. Inst. Spéol. „E. Racovitza” 15: 195–205.
- VENCZEL M. (1992): Early Biharian snake fauna of Bihor. – In: KORSÓS Z. & KISS I. (eds.) Proc. Sixth Ord. Gen. Meet. S. E. H. Budapest 1991, pp. 473–477.
- VENCZEL M. (1997): Un grup nou de ofidieni pentru fauna paleoherpetologică a României. – Nymphaea, Oradea 23–25: 89–92.

Vertebrate paleozoological research in Bihor

MÁRTON VENCZEL

The most important studies of vertebrate faunas coming from Bihor county (Romania) focused on three deposits of different geological age. The Lugaşu de Sus and Peştiş localities (near the town of Aleşd, W Romania) of Middle Triassic (Anisian) age yielded numerous fossil remains of marine reptiles, belonging to *Mixosaurus* cf. *helveticus*, *Proganochelys* sp., *Psephoderma* sp., *Plachochelys* aff. *placodonta*, *Placodus gracilis*, *Plachypleurosaurus* sp., *Nothosaurus transsylvanicus*, *Simosaurus* sp., *Tanystropheus bihaicus*, *Terratosaurus* sp. and *Aetosaurus* sp. The Cornet locality (Bihor county, W Romania) of Lower Cretaceous (Berriasian) age was discovered in 1978 in a bauxite mine gallery. It yielded above 10,000 specimens of isolated bone remains of Dinosauria (*Valdosaurus*, *Camptosaurus*), Pterosauria and Aves (*Archeopteryx* sp., *Eurolimnornis corneti*, *Palaeocursornis biharicus*). The fossil deposits of Betfia of Lower Pleistocene age, were discovered by M. TÓTH in a limestone quarry of Somlyó Hill, near Oradea (Bihor county, W Romania) at the beginning of the 20th century. The classical localities (I-VI.) and those discovered after the second World War, altogether 14 localities, yielded nearly 200 different vertebrate taxa, several of them belonging to new genera and species. The classical locality of Betfia 2 is the stratotype of Biharian faunas. A brief summary of studies and the relevant literature is given. Actually, in all of the above mentioned localities the research work is continued by the staff of the Oradea's Țării Crișurilor Museum, in collaboration with international research teams.